

Informace z kontrolní akce 07/01 - Automobilní a speciální mobilní technika Hasičského záchranného sboru České republiky

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2007 pod číslem 07/01. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Ladislav Zeman.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem státu a s peněžními prostředky při zabezpečení činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky automobilní a speciální mobilní technikou (dále jen „AT“).

Kontrolovaným obdobím byly roky 2005 a 2006, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Kontrolovanými osobami bylo Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“), kde byla kontrola provedena u generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „generální ředitelství“), Hasičského záchranného sboru (dále jen „HZS“) Ústeckého kraje, HZS Plzeňského kraje, HZS Jihočeského kraje, HZS Jihomoravského kraje a HZS Olomouckého kraje.

I. Úvod

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „HZS ČR“) byl zřízen zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, k 1. lednu 2001. Tvoří jej generální ředitelství, které je součástí MV, HZS krajů, Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku. Základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.

Generální ředitelství řídí HZS krajů, které jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami; jejich příjmy a výdaje jsou součástí kapitoly státního rozpočtu 314 – Ministerstvo vnitra.

Jednotky požární ochrany HZS kraje jsou na území kraje dislokovány na stanicích, kterých je v současnosti celkem 237. Rozmístění stanic, vnitřní organizaci, početní stav a předurčenost jednotek pro záchranné práce určuje generální ředitelství. Jednotku tvoří příslušníci HZS ČR, požární technika a věcné prostředky požární ochrany.

Minimální vybavení stanic požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany je uvedeno v příloze č. 5 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

Poznámka: Všechny právní předpisy uváděné v tomto dokumentu jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

V roce 2003 byla MV zpracována *Zpráva o chybějícím nebo morálně a technicky nevyhovujícím materiálním a technickém vybavení jednotek Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky*. Byla součástí *Závěrů analýzy bezpečnostního systému České republiky*, které vzala na vědomí vláda usnesením ze dne 1. prosince 2004 č. 1203.

V návaznosti byla generálním ředitelstvím zpracována v červnu 2005 *Koncepce zabezpečení HZS ČR speciálními technickými prostředky*. Podle ní chyběla AT prakticky všeho druhu. Například 51 protiplynových automobilů, 40 technických automobilů chemických, 8 automobilových jeřábů do 20 tun, 2 dekontaminační automobily, 36 různých kontejnerů, 47 hadicových přívěsů a 75 lodí s motorovým pohonem.

U kontrolovaných HZS krajů v době kontroly chyběla k naplnění minimálních počtů uvedených ve vyhlášce č. 247/2001 Sb. AT představující finanční objem celkem 400 mil. Kč. Například u HZS Jihočeského kraje chybělo 28 kusů, u HZS Jihomoravského kraje 18 kusů, u HZS Olomouckého kraje 42 kusů AT. Provozovaná AT je z velké části morálně i technicky zastaralá. Z celkového počtu 1 454 kusů posuzované AT bylo 653 kusů starších 13 let, tj. 44,91 %. Přitom u HZS krajů bylo starší než 13 let 49,20 % AT. Nejvyšší podíl nejstarší techniky byl u cisternových automobilových stříkaček, automobilových žebříků a automobilových plošin.

Tabulka č. 1 – Stáří AT u kontrolovaných součástí HZS ČR ke dni 31. prosince 2006

Součást HZS ČR	Stáří	Druh a počet kusů							Celkem
		CAS	AZ	AP	RZA	TA	VEA + OA	Ostatní AT	
generální ředitelství	do 2 let	0	2	1	0	0	12	35	50
	3–7 let	5	1	0	0	0	42	25	73
	8–12 let	4	0	0	0	0	32	10	46
	13 a více let	10	1	3	1	2	2	22	41
	celkem	19	4	4	1	2	88	92	210
HZS Ústeckého kraje	do 2 let	6	2	0	0	0	11	5	24
	3–7 let	4	2	0	1	0	14	5	26
	8–12 let	10	1	0	7	2	43	9	72
	13 a více let	40	8	9	2	6	13	40	118
	celkem	60	13	9	10	8	81	59	240
HZS Plzeňského kraje	do 2 let	4	1	0	0	0	12	26	43
	3–7 let	7	0	0	2	0	23	25	57
	8–12 let	11	0	0	4	3	34	15	67
	13 a více let	24	11	4	4	2	19	99	163
	celkem	46	12	4	10	5	88	165	330
HZS Jihočeského kraje	do 2 let	7	1	0	0	1	9	0	18
	3–7 let	3	0	0	1	4	38	16	62
	8–12 let	12	2	5	4	3	28	4	58
	13 a více let	44	9	6	3	5	2	70	139
	celkem	66	12	11	8	13	77	90	277
HZS Jihomoravského kraje	do 2 let	2	1	0	0	2	7	1	13
	3–7 let	7	2	0	1	0	13	3	26
	8–12 let	13	3	0	5	5	30	4	60
	13 a více let	40	3	9	0	7	5	17	81
	celkem	62	9	9	6	14	55	25	180
HZS Olomouckého kraje	do 2 let	4	2	0	2	0	15	9	32
	3–7 let	6	0	1	1	1	12	5	26
	8–12 let	8	1	0	3	1	14	21	48
	13 a více let	17	8	3	0	1	5	77	111
	celkem	35	11	4	6	3	46	112	217
Celkem		288	61	41	41	45	435	543	1 454

Zdroj: generální ředitelství a HZS krajů

Použité zkratky: CAS – cisternová automobilová stříkačka
 AZ – automobilový žebřík
 AP – automobilová plošina

TA – technický automobil
 RZA – rychlý zásahový automobil
 VEA + OA – velitelský a osobní automobil

II.1 Pořizování AT

Generální ředitelství i HZS krajů pořizovaly AT převážně z peněžních prostředků státního rozpočtu v rámci programu ev. č. 214 210 *Rozvoj a obnova materiálně technické základny hasičského záchranného sboru*, podprogram ev. č. 214 213 *Reprodukce movitého majetku*. Část AT byla také pořizena z mimorozpočtových zdrojů bezúplatnými převody od MV (Policie České republiky) a Ministerstva obrany, darováním (například finanční příspěvek od E.ON Česká republika, s. r. o., ve výši 5 150 tis. Kč, statutárního města Brna 4 000 tis. Kč, Ústeckého kraje 2 300 tis. Kč, Olomouckého kraje 2 100 tis. Kč) a dlouhodobými zápůjčkami (například od Správy státních hmotných rezerv, Magistrátu města Plzně, MERO ČR, a. s.).

Tabulka č. 2 – Výdaje kontrolovaných součástí HZS ČR na AT v rámci podprogramu ev. č. 214 213 *Reprodukce movitého majetku* (v tis. Kč)

Součást HZS ČR	Rok 2005		Rok 2006	
	Rozpočet	Čerpání	Rozpočet	Čerpání
generální ředitelství	32 828	32 826	34 427	34 427
HZS Ústeckého kraje	32 198	31 156	58 680	47 314
HZS Plzeňského kraje	17 503	17 491	49 066	31 708
HZS Jihočeského kraje	31 836	31 728	40 352	39 924
HZS Jihomoravského kraje	25 355	18 260	65 257	30 025
HZS Olomouckého kraje	29 225	31 239	46 914	46 912
Celkem	168 945	162 700	294 696	230 310

Zdroj: *Informační systém programového financování (ISPROFIN)*

Skutečné čerpání rozpočtovaných prostředků bylo ovlivněno zejména opožděným plněním sjednaných zakázek. Například HZS Plzeňského kraje byla dodána automobilová plošina s cenou 17 600 tis. Kč namísto v roce 2006 až v dubnu 2007, HZS Jihomoravského kraje nebyla v roce 2006 dodána AT v celkové ceně 39 608 tis. Kč (čtyři cisternové automobilové stříkačky, plynový hasičský automobil a nosič kontejnerů byly dodány až v roce 2007).

II.2 Veřejné zakázky

U generálního ředitelství bylo zkontrolováno 26 veřejných zakázek na pořízení AT s předpokládanou cenou celkem 45 731 tis. Kč (bez DPH), u HZS krajů 113 veřejných zakázek s předpokládanou cenou celkem 278 466 tis. Kč (bez DPH).

V několika případech nepostupovaly kontrolované osoby v souladu se zákonem č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. Například v roce 2005 generální ředitelství nezrušilo otevřené řízení na podlimitní veřejnou zakázku na dodávku nákladního automobilu s předpokládanou cenou 4 000 tis. Kč (bez DPH), i když v průběhu zadávacího řízení zásadním způsobem změnilo zadávací dokumentaci. HZS Ústeckého kraje zadal v roce 2005 technické zhodnocení cisternové automobilové stříkačky s cenou 2 182 tis. Kč (bez DPH) použitím jednacích řízení bez uveřejnění. Vyzval k jednání pouze jednoho zájemce, přestože rekonstrukcí požárních automobilů se v České republice zabývaly i další firmy. Při zadávání veřejných zakázek na dvě cisternové automobilové stříkačky s cenou celkem 12 116 tis. Kč (bez DPH) a nosič kontejnerů s cenou 3 312 tis. Kč (bez DPH) stanovil

technickou specifikaci konkrétním určením typu výrobku i výrobce bez toho, že by v zadání připustil jiné obdobné řešení.

II.3 Vyřazování nepotřebné AT

Nepotřebná AT byla vyřazována na základě rozhodnutí příslušného ředitele o trvalé nepotřebnosti majetku. Jeho součástí byly vždy soupisy majetku s uvedením důvodu nepotřebnosti (přebytečný či neupotřebitelný) a způsobu vyřazení. Rovněž byla přiložena dokumentace o provedeném nabídkovém řízení.

U kontrolovaných součástí HZS ČR bylo v letech 2005 a 2006 vyřazeno celkem 275 kusů nepotřebné AT, vedených v účetnictví s cenou celkem 76 148 tis. Kč. Měštům a obcím pro jednotky sboru dobrovolných hasičů bylo bezúplatně převedeno 114 kusů AT, v účetní hodnotě 36 621 tis. Kč, prodáno bylo 58 kusů, v účetní hodnotě 11 171 tis. Kč, fyzicky zlikvidováno bylo 46 kusů AT, v účetní hodnotě 6 687 tis. Kč. V roce 2005 byla předána příspěvkové organizaci Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra AT převzatá od Ministerstva obrany spolu s převodem výkonu státní správy ve věcech civilní ochrany do působnosti MV, spravovaná od roku 2001 generálním ředitelstvím, s účetní hodnotou 21 669 tis. Kč.

HZS Ústeckého kraje v letech 2005, 2006 a v I. čtvrtletí 2007 vyřadil 26 kusů nepotřebné AT, vedených v účetnictví s cenou celkem 12 288 tis. Kč, aniž by je předem nabídl v širší nabídce jiným organizačním složkám státu, jak stanoví zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (13 osobních automobilů a 2 nákladní automobily prodal, ostatní AT bezúplatně převedl městům a obcím).

II.4 Účetnictví a inventarizace AT

V souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, bylo o AT účtováno na účtech 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí a 028 – Drobný dlouhodobý hmotný majetek s analytickým členěním. Zapůjčený majetek byl sledován na podrozvahových účtech.

Tabulka č. 3 – **Pořizovací cena AT vedené v účetnictví kontrolovaných součástí HZS ČR**

(v Kč)

Součást HZS ČR	Stav k 31. prosinci 2005	Stav k 31. prosinci 2006
generální ředitelství	171 741 176,15	191 899 536,30
HZS Ústeckého kraje	359 191 012,70	394 479 014,20
HZS Plzeňského kraje	298 005 261,12	331 527 278,25
HZS Jihočeského kraje	376 459 770,90	422 512 742,80
HZS Jihomoravského kraje	347 396 426,17	364 600 427,67
HZS Olomouckého kraje	266 617 525,99	278 351 487,48
Celkem	1 819 411 173,03	1 983 370 486,70

Inventarizace majetku byla provedena u generálního ředitelství i u HZS krajů v kontrolovaném období vždy ke konci každého kalendářního roku.

U některých HZS krajů byly zjištěny nedostatky v účtování o AT. Například HZS Ústeckého kraje při fyzické inventuře k 31. prosinci 2006 zaznamenal v inventurním soupisu osobní automobil, který v září 2006 prodal a předal kupujícímu. O vyřazení automobilu

účtoval až v dubnu 2007. HZS Jihočeského kraje v letech 2005 a 2006 neúčtoval o jednonápravovém podvozku. Podvozek byl oceněn a zaúčtován v červnu 2007.

II.5 Dopravní nehody a škody na AT

Škodní události na AT byly evidovány v knize škod v souladu s nařízením MV č. 55/2002 (ze dne 19. srpna 2002), upravujícím evidenci škod. Odděleně byly sledovány dopravní nehody a ostatní poškození (rozbité čelní sklo, poškození zaparkovaného vozidla, odcizení vozidla nebo jeho součásti apod.).

Evidence škodních událostí obsahovaly veškeré požadované údaje, zejména datum vzniku škody, účastníky, označení škody, její výši a vypořádání.

V roce 2005 bylo u kontrolovaných součástí HZS ČR evidováno celkem 59 dopravních nehod s hmotnou škodou 8 359 tis. Kč, z toho 36 zaviněných příslušníky HZS ČR a občanskými zaměstnanci. V roce 2006 bylo evidováno celkem 67 dopravních nehod s hmotnou škodou 2 413 tis. Kč, z toho 30 zaviněných příslušníky HZS ČR a občanskými zaměstnanci. Celková škoda v letech 2005 a 2006 činila 10 772 tis. Kč, na vrub státu bylo odepsáno 7 217 tis. Kč.

Škoda ze zaviněných dopravních nehod činila 7 547 tis. Kč. Na příslušnících HZS ČR a občanských zaměstnancích byla požadována náhrada škody celkem 552 tis. Kč, tj. 7,3 % škody z jimi zaviněných dopravních nehod. Například HZS Olomouckého kraje požadoval z celkové škody 3 966 tis. Kč náhradu pouze 99 tis. Kč. HZS Jihočeského kraje z celkové škody 1 508 tis. Kč požadoval 26 tis. Kč, v šesti případech žádnou náhradu škody nepožadoval. Všichni příslušníci HZS ČR i občanskí zaměstnanci přitom měli uzavřeno pojištění odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli.

V kontrolovaném období bylo mimo dopravních nehod zaznamenáno u kontrolovaných součástí HZS ČR celkem 76 případů poškození AT, s celkovou škodou 2 373 tis. Kč; na vrub státu bylo odepsáno 1 871 tis. Kč.

Ke dni 31. března 2007 činily neuhrazené pohledávky ze škod na AT za příslušníky HZS ČR a občanskými zaměstnanci celkem 136 tis. Kč.

III. Shrnutí

Financování technického zabezpečení HZS ČR bylo zahrnuto ve státním rozpočtu do programu ev. č. 214 210 *Rozvoj a obnova materiálně technické základny hasičského záchranného sboru*, pořizování AT bylo zahrnuto do podprogramu ev. č. 214 213 *Reprodukce movitého majetku*. Z celkem rozpočtovaných 463,6 mil. Kč vyčerpaly kontrolované součásti HZS ČR v letech 2005 a 2006 pouze 393 mil. Kč.

Jednotkám požární ochrany kontrolovaných součástí HZS ČR chyběla do minimálního vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany stanoveného vyhláškou č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, AT představující finanční objem celkem 400 mil. Kč. Zejména chyběly cisternové automobilové stříkačky, automobilové jeřáby, žebříky, plošiny, kontejnery a speciální technika pro likvidaci nebezpečných látek a zásahy při dopravních nehodách.

U kontrolovaných součástí HZS ČR bylo asi 45 % AT starší než 13 let, přitom u HZS krajů to bylo téměř 50 %. Nejvyšší podíl nejstarší techniky byl u cisternových automobilových stříkaček, automobilových žebříků a automobilových plošin. V letech 2005 a 2006 vyřadily kontrolované součásti HZS ČR 275 kusů nepotřebné AT, z níž velká část byla bezúplatně převedena městům a obcím pro jednotky sboru dobrovolných hasičů.

U některých HZS krajů byly zjištěny nedostatky v účtování o majetku, v inventarizaci, ve vyřazování AT a při zadávání veřejných zakázek (výzva pouze jednomu zájemci či stanovení technické specifikace konkrétním určením výrobku i výrobce).